

NATURRESERVAT I ÖREBRO LÄN

Kvismaren

Utsikt från Öby kulle. Foto: Elisabeth Karlsson

Kvismaren är en av Mellansveriges viktigaste häckningsplatser för våtmarksfåglar. Det är också en viktig rastplats för många fåglar på flyttning under vår och höst. Området finns i dag med på FNs lista över internationellt värdefulla våtmarker.

Kvismarens historia

Innan Hjälmarens yta sänktes i slutet av 1800-talet var Östra och Västra Kvismaren två grunda sjöar. På 1860-talet utgjorde strandängarna runt sjöarna vidsträckt slåttermarker. Kanske betade kor även strandängarna efter slåttern. Sjöarna utnyttjades även för jakt, fiske och vasstäkt. När Hjälmaren sänktes med en och en halv meter började sjöarna sakta att växa igen. Bladvassen intog de forna klarvattenytorna, och när ornitologen Erik Rosenberg under 1920-talet ”upptäckte” området var det redan starkt igenvuxet. De årligen återkommande översvämningarna fick man bukt med under 1950-talet, då området vallades in och Kvismare kanal rätades ut. I dag har människan genom aktiva naturvårdsinsatser återskapat delar av Kvismaren. Bladvassen är bortfrästat och vattenståndet regleras för att efterlikna naturliga nivåskillnader. Kvismaren är ett stort område med många observationsplatser, vandringsleder och fågeltorn.

Fåglar, ormar och växter

Kvismaren är en viktig rastlokal för bland annat tranor och gäss. Under höstkvällarna flyger stora flockar gäss och tranor in i området för övernattnings, och det är ett urtidsligt, magnifikt skådespel att höra och se tusentals fåglar gå ner för landning i skymningen. Vid Rysjön finns plattformar och fågeltorn som ger möjlighet att se fåglarna på nära håll. I Rysjön häckar bland annat snatterand, årta, svarthakedopping, gråhakedopping och skedand. I bladvassbältena häckar rördrom, skägemes, trastsångare och brun kärnhök. Från Öby kulle leder en vandringsled via Västra Fågelsjön till Östra Få-

Lötenplattformen. Foto: Ulla-Carin Ekblom

gelsjön och Åslaholmen. Längre bort ligger naturreservatet Sörön, som med sin imponerande ek- och almskog drar till sig många hålhäckande fågelarter och sångare. Under våren täcks marken av ett hav av blommande vitsippor. Vid Öby kulle kan också stora mängder snok och huggorm ses när de under de första varma vårdagarna letar sig fram från sina övervintringshålor djupt inne i den frostfria kullen.

Gammalt odlingslandskap

De ytor som i dag betas är den tidigare åkermarken. Här finns många spår efter det gamla odlingslandskapet, som husgrunder, jordkällare, stenmurar och odlingsrösen. I våtmarkerna finns flera ovanliga växtarter som trivs i den näringsrika slättsjön. Några exempel är smalbladigt kaveldun, hästsvans, vattenaloë och kalmus. Kvismaren är en viktig rastlokal för bland annat tranor och gäss. Under höstkvällarna flyger stora flockar gäss och tranor in i området för övernattnings, och det är ett urtidsligt, magnifikt skådespel att höra och se tusentals fåglar gå ner för landning i skymningen.

Reservatsfakta

Beslutsår: 1978, utvidgat 1979, 1981, 1982 och 1996

Areal: 732 hektar

Markägare: Naturvårdsverket och enskilda

Reservatsförvaltare: Länsstyrelsen

Området ingår i EU:s nätverk av skyddad natur, Natura 2000 samt den globala naturvårdskonventionen Ramsar

Länsstyrelsen
Örebro län

§ I naturreservatet är det förbjudet att:

- skada mark eller växtlighet exempelvis genom grävning eller blomlockning
- störa djurlivet
- medföra okopplad hund
- elda
- köra motordrivna fordon
- parkera på annat än särskilt angivna platser
- använda båt, kanot eller annan vattenburen farkost
- tälta eller ställa upp husvagn

Vägbeskrivning

Reservatet ligger ca 14 km sydost om Örebro och ca 14 km öster om Kumla. Reservatet kan nås från flera olika håll. Skyltar finns vid riksväg 52 mellan Kumla och Odensbacken samt efter väg 207 mellan Örebro och Odensbacken. Huvudentrén finns vid Öby kulle, centralt i reservatet.

Tillgänglighet

I Kvismaren finns flera tillgängliga utsiktstorn: vid Lötén, Rysjön och Killigemaden (Ormkullaplattformen). En hårdgjord stig leder fram till tornet vid Lötén medan vägarna fram till tornen vid Rysjön och Killigemaden (Ormkullaplattformen) är gräsbevuxna och kan vara något ojämna. Vid Rysjötornet kan en medhjälpare behövas för att ta sig upp för rampen och öppna dörren till tornet. Vid Öby kulle finns tillgänglig toalett (öppen året runt) och en hårdgjord stig utmed södra sidan om kullen, där man under våren kan spana efter ormar.